

Oikeus liikkua omin jaloin

Kangasalan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman seuranta 2019

Kunnanhallitus hyväksyi kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman 2.6.2014. Ohjelmassa on 10 toimenpidekokonaisuutta, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä seuraa vuosittain ja raportoi niistä kaupunginhallitukselle.

Toimenpide 1. Kävelyä ja pyöräilyä markkinoidaan

Tiedotetaan jalankulun ja pyöräilyn reiteistä ja mahdollisuuksista mm. kartoin ja reittioppain. Seudun kuntien yhteistyö markkinoinnissa on tärkeää. Koulut, päiväkodit ja lasten vanhemmat ovat tärkeitä kohderyhmiä, joille voidaan viestiä jalankulun ja pyöräilyn positiivisista vaikutuksista lasten hyvinvointiin.

Valtakunnallisena pyöräilyviikkona Rekolan paja, työsuojeluvaltuutetut ja henkilöstöpalvelut järjestivät keväisen pyörähuoltotempauksen. Tempauksen aikana Rekolan pajan henkilöstö suoritti kaupungin työntekijöiden pyörille keväthuollon (renkaiden ilma, ketjujen voitelu ja ruuvien kiristely) työpäivän aikana. Huoltopisteitä oli neljä eri puolilla kaupunkia. Tempauksen jälkeen pystyi osallistumaan vielä työmatkaliikunta-kampanjaan, joka järjestettiin 6.5. - 30.6.

Vuoden 2019 Euroopan liikkujan viikolla oli teemana "Kävellen lähiluontoon". Kangasala osallistui viikolle useamman tapahtuman voimin, viikolla järjestettiin mm. katumaalausta. Liikkujan viikolla lanseerattiin myös kaupungin kulttuuripyöräilyreitti. Tarinallinen, ääniopastettu kulttuuripyöräilyreitti johdattaa matkalle

Kangasalan harjuihin kulttuurimaisemiin. Noin 17 kilometrin pituinen reitti alkaa Kulttuurikorttelista, Kangasala-talon edustalta Mobiliaan ja takaisin keskustaan.

Toimenpide 2. Työmatkaliikuntaa lisätään

Kaupunki tekee yhteistyötä alueen suurimpien työnantajien kanssa tiedottamalla työmatkaliikunnan tärkeydestä ja näyttää työnantajana esimerkkiä työmatkaliikunnan edistäjänä.

Tampereen kaupunkiseudulle on laadittu Seutuliike -ohjelmatyötä. Yhteistyössä on ollut kuntien ja kaupunkiseudun lisäksi UKK-instituutti. Selvityksessä on koottu yhteen seudun arkiliikkuamiseen liittyen laajasti sekä tilasto- että asiantuntijatietaa ja tehty laskelmia mm. liikunnan terveysvaikutuksia koskien. Työssä on koottu yhteen myös hyviä toimintatapoja eri kunnista. Toimintatapoja on kerätty mm. t työikäisten osalta. Työ valmistuu 2020.

Toimenpide 3. Laatuikäyttö toteutetaan yhteistyönä

Kaupunki käynnisti pyöräilyn yleissuunnitelman nauhataajaman alueella Huutijärveltä Vatialaan. Yleissuunnitelmassa on tarkoitus ratkaista periaatteet, miten pyöräilyn olosuhteita parannetaan ja mihin pyöräreitit osoitetaan. Yleissuunnitelma ohjaa jatkossa nauhataajaman alueella pyöräreitin kehittämistä. Suunnittelutyö valmistuu keväällä 2020.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom myönsi Kangasalan kaupungille investointitukea kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Kangasala sai tukea 339 000 € Aakkulantien nykyisen huonokuntoisen ja kapean yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien parantamiseksi kaupungin pyöräilyn pääreitiksi. Hankkeessa parannetaan Aakkulantietä välillä Mallitie ja Kaarina Maununtyttären tie. Jalkakäytävä ja pyörätie levennetään nykyisestä yhdistetystä 2,5 metrin levyisestä väylästä 4,5 metrin erotelluksi väyläksi, jossa jalankulku ja pyöräily on eroteltu omille kaistoilleen. Parannettavan osuuden pituus on n. 1,4 km. Hankkeen suunnittelu käynnistyi syksyllä 2019 ja se valmistuu vuoden 2021 aikana. Hankkeen rakentaminen käynnistyy kesällä 2020.

Toimenpide 4. Talvikunnossapitoa parannetaan

Laadukas auraus, liukkauden torjunta ja hiekan poisto lisäävät ympärivuotista kävelyä ja pyöräilyä.

Sahalahden kunnossapidon alueurakka kilpailutettiin vuoden aikana ja uusi urakka käynnistyi syksyllä 2019. Alueurakan vaatimukseen täydennettiin yhtenäiset katujen sekä pyöräteiden ja jalkakäytävien kunnossapitoluokat Kangasalan alueurakan kanssa.

Toimenpide 5. Kävelyalueita kehitetään

Keskustan ja aluekeskusten (Vatiala, Suorama, Ruutana, Sahalahti) ydinkortteleiden kehittäminen kävelypainotteisina.

Keskustan asemakaavoitus on käynnissä uimahallin ja Ellintien ympäristössä. Osana kaavoitusta selvitetään Tampereentien pyöräilyn ja kävelyn alikulkua, jolla tulee olemaan suuri merkitys keskustan kävely-yhteyksien kytkeytymisessä. Työhön liittyy myös hybridirakennuksen viitesuunnittelutyö myllystenpohjan ympäristössä. Kehitystyö jatkaa hotellin ja pysäköintitalon suunnittelua ja kehittämistä ja kytkeytyy myös torin ja kauppahallin kehittämiseen. Keskustan osalta on myös laadittu arkkitehtuurin diplomityötä koskien viherympäristöä. Aluekeskusten ympäristöjen kehittämiseen on saatu ympäristöministeriöltä tukea kaupunkisuunnittelun osallistamisvälineiden kehittämiseen.

Toimenpide 6. Kävelyä ja pyöräilyä yhdistetään paremmin joukkoliikenteeseen

Jalankulku ja pyöräily tukevat joukkoliikennettä, minkä vuoksi joukkoliikenteen asemien ja pysäkkien pitää olla mukavia ja viihtyisiä. Liityntäpysäkeillä tulee olla katettu pyöräpysäköinti.

Artturintien liityntäpysäköintialue otettiin käyttöön samalla, kun joukkoliikenteen maksuvyöhykettä laajennettiin Lidl:n kohdalle liityntäpysäköintialueen myötä.

Kangasala on mukana Tampereen seudun yhteisessä Canemure-hankkeessa, jossa kehitetään kestäviä matkaketjuja ja liityntää joukkoliikenteeseen. Tampereen seudun hankkeen vetovastuu on Tampereen kaupungilla ja hanketta rahoittaa EU:n Life-ohjelma. Kangasalla käynnistyi elokuussa sähköpyörien kokeilu, johon haettiin vapaaehtoisia työmatkaajia testaamaan sähköpyörää ensisijaisesti liityntämatkalla. Lisäksi hankkeessa markkinoitiin liityntäpysäköintipaikkoja autoille ja pyörille. Sähköpyöräkokeilijoita ilmoittautui noin 80 ja ensimmäiset pyöräkokeilijat saivat pyörät käyttöönsä elokuun lopussa. Hankkeen aikana kävi ilmi, että sähköpyörä helpotti matkantekoa niin, että moni liityntämatkaa suunnitellut pyöräili koko työmatkan Tampereelle. Kokeiluun ilmoittautui niin moni, että kokeilua jatkettiin vuoden 2020 puolelle. Hankkeessa testattiin myös Kangasalan Prismalla sähköpyörille tarkoitettua pyöräkaappia.

Joukkoliikenne varhaiskasvatuksessa ja kouluissa: Linjaliikenteen käytön optimointi koulumatkakuljetuksissa

Varhaiskasvatus ja koulut käyttävät joukkoliikennettä retkillä

Koulupyörien hankinta (Fiksusti kouluun -hanke): Pyörät ovat aktiivisessa käytössä. Pyörien korjaustarpeet ovat suuremmat kuin mihin oli varauduttu.

Kangasala sai toista vuotta peräkkäin LIKES-tutkimuskeskuksen myöntämää koulumatkaliikkumisen edistämiseen tarkoitettua Fiksusti kouluun -rahoitusta. Avustusta myönnettiin 8 000 €, joka oli korkein mahdollinen avustussumma. Kangasalla hankkeen tavoitteena on kannustaa oppilaita koulumatkapyöräilyyn myös talvella sekä tarjota tätä suosivat olosuhteet. Kouluissa ongelmana on ollut piholla lumien auraaminen esteiksi pyöräilyreiteille tai jopa pyörätelineiden päälle. Fiksusti kouluun hankkeessa eri osapuolet ideoivat yhdessä kehittämistoimenpiteitä, testaavat uusia toimintatapoja sekä luovat toimintalinjat, joilla koululaisten talvipyöräilyä Kangasalla voidaan helpottaa. Hankkeen pilottikouluna on Pikkolan yläkoulu ja hanketta tehdään yhteistyössä koulun, kaupungin kiinteistöjen ylläpidon sekä kunnossapidon urakoitsijoiden kanssa. Hanke käynnistyi vuoden 2019 lopulla, mutta suurin osa työstä tehdään vuonna 2020. Hankkeessa järjestettiin oppilaskysely Pikkolan ja lukion oppilaille sekä työpajat oppilaille, että kunnossapitäjille. Lopputuloksena saadaan toimenpidesuositukset koulujen pihuille ja kulkureiteille sekä ehdotukset kunnossapitourakoihin, miten pyöräilyä voidaan paremmin huomioida kunnossapidossa. Fiksusti kouluun on LIKES-tutkimuskeskuksen, Motivan ja Pyöräilykuntien verkoston koulumatkaliikkumisen edistämisen ohjelma, joka toimii yhteistyössä Liikkuva koulu -ohjelman kanssa. Kehittämisasiavustusta rahoittaa Sitra.

Toimenpide 7. Palveluita saavutetaan paremmin kävellen ja pyörällä

Merkittäviin julkisiin tai yksityisiin palveluihin on helppo tulla jalan ja pyörällä.

Keskustassa on käynnissä useita töitä toteutus- ja kaavoitusvaiheessa. Torin ympäristössä rakennetaan uusia bussikatoksia osana rakennushankkeita. Kauppahallin visiotyö on valmistunut ja toimijahaku on käynnistynyt.

Ympäristöministeriöltä on saatu avustusta Kävelevät Kaupunkilabrat Nuorille -hankkeeseen, jossa on tarkoitus kehittää nuorten osallistamismenetelmiä. Pilottikohteina tulisi olemaan Suoraman kenttien ympäristö.

Toimenpide 8. Päätöksiä arvioidaan kestävän liikkumisen kannalta

Päätöksiä tehtäessä tulisi arvioida niiden vaikutusta ihmisten arkiliikkumiseen.

Kouluissa ensisijaisena tavoitteena kulkea kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Kestävän liikkumisen edistämistä on arvioitu kaavoissa osana kaavojen vaikutusten arviointia. Joukkoliikenne on esillä kaupungin strategiassa (kestävät kulkumuodot) ja strategiaa on toteutettu panostamalla joukkoliikenteeseen.

Toimenpide 9. Kävelyn ja pyöräilyn investoinnit ovat 25 €/asukas

Investoinnit kirjataan omaksi talousarviomomentiksi ja suhteutetaan asukaslukuun, esim. 25 €/asukas/vuosi. Investointeja ohjaa maankäytön toteuttamisohjelma ja niitä priorisoidaan vaikuttavuuden perusteella.

Vatiantien parantaminen käynnistyi alkukesällä. Katua parannettiin Pitkäjärven koululta Vatiantien koulun pohjoispuolelle. Hankkeen myötä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteet paranivat merkittävästi, esim. vanha yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä levennettiin siten, että jatkossa koulujen välillä jalankulkijat ja pyöräilijät kulkevat rinnakkain omilla kaistoillaan. Samalla Vatiantien eteläpuolelle tehtiin uutta yhdistettyä väylää sekä jalkakäytävää. Vatiantien koulun kohdalla ajoneuvoliikenteeseen kiinnitettiin huomiota ja kadun ylityspaikat toteutettiin keskisaarekkeellisina sekä koulun kohdalla on jatkossa 30 km/h:n nopeusrajoitus. Hanke valmistui syksyllä.

Viime vuonna suunniteltu kiertoliittymä Kaarina Maununtyttären tien, Finnentien ja Aakkulantien liittymään eteni toteutukseen. Hanke käynnistyi toukokuussa ja se valmistui syksyllä 2019. Kangasalan yksi jalankulun ja pyöräilyn pääsuunnista on Aakkulantie – Finnentie, ja kiertoliittymän valmistuminen paransi merkittävästi jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden sujuvuutta sekä alueen liikenneturvallisuutta. Kiertoliittymä itsessään hillitsee maantiellä käytettäviä ajonopeuksia.

Maantien 325 Sahalahdentien jalkakäytävän ja pyörätien rakentaminen välillä Huutijärvi - Pelisalmi käynnistyi. Hanke on kokonaisuudessa niin suuri, että tien rakentaminen toteutuu osissa useamman vuoden aikana. Vuoden 2019 aikana uusi pyörätie ja jalkakäytävä rakennettiin Ponsantielle Kuohunharjuntien ja Sahalahdentien liittymien välille ja noin 400 metriä Sahalahdentien varrelle kohti Pelisalmea. Samalla toteutettiin jalankulun ja pyöräilyn ylityskohdat Ponsantien ja Sahalahdentien liittymässä. Vuoden 2019 osuus hankkeesta valmistui vuoden loppuun mennessä.

Mäkirinteentien nykyistä pyörätietä ja jalkakäytävää jatkettiin Lentolantielle asti. Valtatien alikulussa väylä jouduttiin tekemään hieman kapeampana, mutta jalankulun ja pyöräilyn turvallisuuden kannalta tilanne parani kuitenkin huomattavasti. Ajo- ja kavennettiin pyörätien myötä alikulun kohdalla yksikaistaiseksi ja samalla nopeusrajoitus alennettiin 30 km/h:een. Hanke toteutettiin kesän aikana.

Yhteensä investointeihin kului kaupungin rahaa 1 143 000 euroa eli 36 euroa asukasta kohti. Asetettu tavoite siis ylittyi.

Toimenpide 10. Työryhmä koordinoi toimenpiteitä ja raportoi niistä kaupunginhallitukselle

Vuosittain asetetut kävelyn ja pyöräilyn tavoitteet, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä koordinoi ja seuraa.

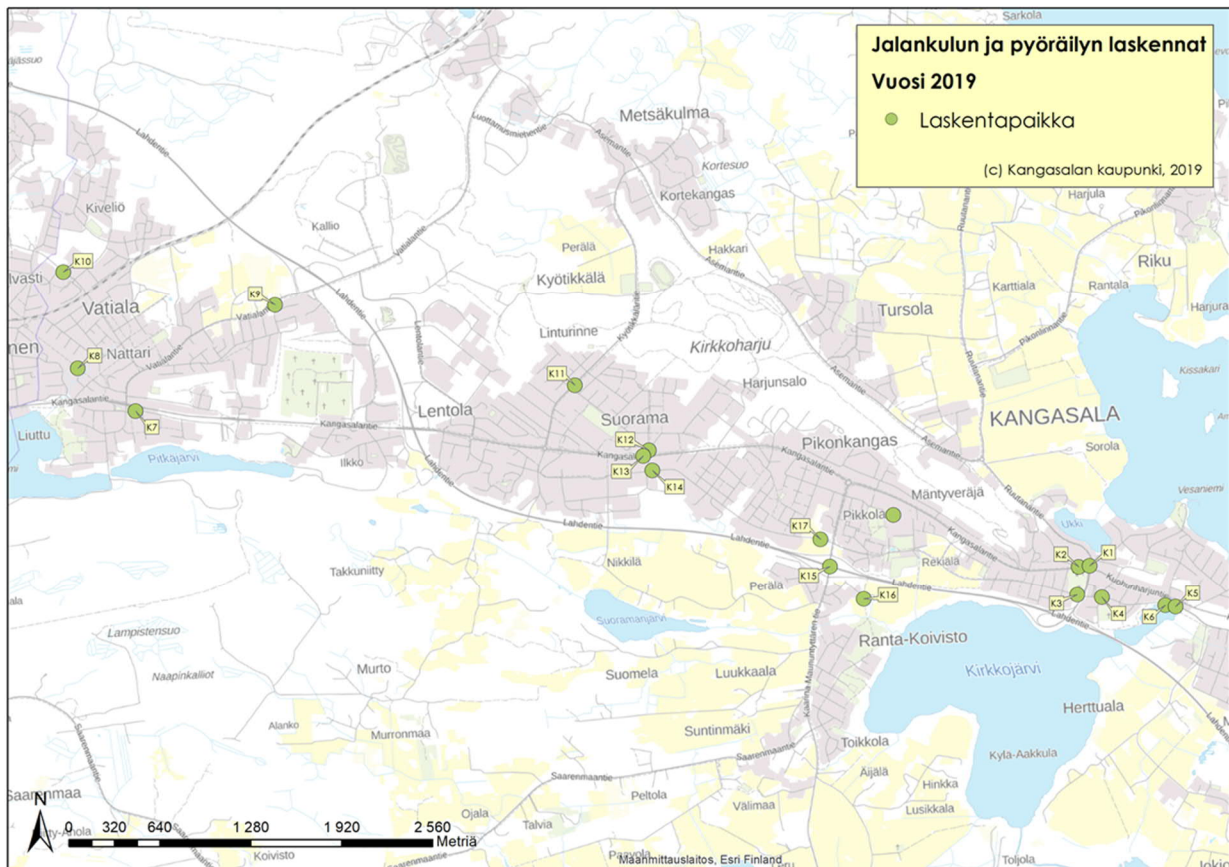
Kestävän liikkumisen työryhmä kokoontui kolme kertaa vuonna 2019. Kokouksissa hyödynnettiin vuonna 2017 laadittua vuosikelloa, jolloin vuosittain toistuvien asioiden käsittelystä tulee rutiinia. Työryhmän

kokoonpano on vuoden mittaan hieman muuttunut ja vuoden aikana keskityttiin ryhmän toiminnan vakiinnuttamiseen.

Jalankulun ja pyöräilyn laskentoja on tehty vuosina 2015 – 2018 kesäkuun alkupuolella 16 mittauspisteessä. Vuonna 2019 laskennat tehtiin henkilöresurssien takia vasta syksyllä. Laskentapisteitä lisättiin. Kyseessä on ns. huipputuntilaskenta, jonka avulla saadaan yleiskäsitys jalankulun ja pyöräilyn kehityksestä. Mittauspisteet ovat olleet:

- K1 Ruutanantie (Kangasalan pohjoispuoli)
- K2 Kangasalan (Tapulitien itäpuoli)
- K3 Finttie (Tampereentien länsipuoli)
- K4 Myllystenpohjantie (Torikadun länsipuoli)
- K5 Herttualantie, (Kuohunharjuntien eteläpuoli)
- K6 Myllystenpohjantien jatkeena oleva jalkakäytävä ja pyörätie
- K7 Varikontie (Rantamäentien länsipuoli)
- K8 Santarata
- K9 Vatialantie (Neidonkorennontien itäpuoli)
- K10 Holvastintie (Mannakorventien pohjoispuoli)
- K11 Kyötikkäläntie (Suoramantien pohjoispuoli)
- K12 Iselukontie (Kangasalan pohjoispuoli)
- K13 Kangasalan (Iselukontien länsipuoli)
- K14 Aakkulantie (Mallitien itäpuoli)
- K15 Kaarina Maununtyttären tie (VT 12:n silta)
- K16 Atrakujan jalkakäytävä ja pyörätie
- K17 Aakkulantie (Kaarina Maununtyttären tien länsipuoli, investointituki)

Huipputunnin laskentatulokset viime vuonna laskivat hieman pyöräilijöiden osalta sekä nousivat jalankulkijoiden osalta. Muutokset voivat osin johtua eri laskenta-ajankohdasta.

